

Joan Josep Tharrats.

ARXIU

Maculatura dels papers japonesos. 1960. Tharrats va cultivar la tècnica de la maculatura durant més de quinze anys.

CULTURA

Entrevista al pintor Joan Josep Tharrats

“Sóc un lector de la naturalesa”

Durant els mesos de setembre i octubre es pot visitar al Palau Robert de Barcelona l'antològica del pintor Joan Josep Tharrats. Aquest artista, membre del grup Dau al Set i creador de l'art nou de les maculatures, explica a EL TEMPS la seva història particular.

Té setanta-cinc anys i el Palau Robert presenta aquests mesos de setembre i octubre una antològica de la seva obra. Sembla que aquests dos fets incitin inevitablement a mirar cap al passat. Alt, corpulent, mira i compta la gent que entra a l'exposició i escolta els comentaris que fan. Alguns el reconeixen i el saluden. Ell els torna la salutació austerament. Camina capbaix i pensatiu. Passejant entre les seves pintures rememora l'etapa de Dau al Set, recorda i defensa Dalí, parla del primer viatge a París i explica com als anys 50 i 60 s'abocava a la descoberta de les suggestions de les maculatures, entre la textura volguda i la taca inesperada.

Joan Josep Tharrats va néixer a Girona el 1918. Era el gran de deu germans, i des de petit va estar en contacte amb el món de l'art, gràcies a la figura del seu pare, poeta i molt vinculat a la vida cultural gironina de l'època. Ell fou qui l'envià a Besiers a

aprendre el francès. Allí no va sentir parlar de pintura, però es va submergir en la literatura francesa de Racine, Molière, Lafontaine.

—Que quan començo? Pinto des que vaig néixer. Totes les parets de casa eren guixades a llapis per mi, i en el moment que es van acabar les parets m'havia d'enfil·lar amb escales per dibuixar al sostre. Després vaig anar a una acadèmia d'un senyor que es deia Aguilera, prop de Girona, allí vaig començar a pintar d'una manera tradicional.

—En 1935 la seva família es trasllada a Barcelona, i entra a l'Escola Massana, on continua treballant la pintura descriptiva.

—Sí, allà també em feien pintar d'una manera realista, però, a mi, m'agradava la pintura lliure, que no fos acadèmica, volia pintar el que em passava pel cap. Això feia que moltes tardes me les passés al cinema.

—És a dir, que no li agradava?

—No però, és clar, sempre anava fent passos endavant.

—Vostè descobreix les avantguardes a través del número de la revista D'Ací d'Allà coordinat per Joan Prats i Josep-Lluís Sert.

—Això, ho ha explicat en Tàpies, però ell ni sabia que existia, i ara fa veure que ho ha descobert tot. En Tàpies el que no ha dit mai és que D'Ací d'Allà el tenia gràcies a mi. Era una revista que no es trobava mai enlloc i un dia vaig anar al mercat de Sant Antoni i en vaig trobar quinze, que valien deu pessetes cadascuna, que llavors era una fortuna. Me les vaig quedar totes i les vaig anar repartint. Però la meua entrada en l'art modern, més que a través d'un Miró o d'un Dalí, va ser a través de l'impressionisme, sobretot per Monet, Renoir, Toulouse-Lautrec... Jo anava comprant revistes i seleccionant el que m'interessava i vaig anar formant un arxiu que actualment es

Homenaje a Paul Klee. 1950. Klee és un dels artistes que més ha influït l'obra de Tharrats.

Únicament pinto el que veig. 1962-1966. La temàtica pictòrica de la seva obra és plena d'espais còsmics indefinits.

compon de més de mil carpetes de pintors diferents.

—*Com va conèixer els components de Dau al Set?*

—El primer que vaig conèixer va ser en Brossa. Ell em va dir: Anem a Sarrià que hi ha una exposició. Allà hi havia en Ponç i l'August Puig. Dies després vaig conèixer en Tàpies i en Cuixart. A partir d'aquell moment vam començar a fer coses. Com que jo tenia la premsa Boston vaig proposar de fer una revista. Llavors vam pensar: I quin nom li posarem? A mi se'm va ocórrer el nom de *Cara i ulls*, però van dir que no era prou interessant, i llavors un va dir *Dau*, l'altre *Dau al Tres*, un altre *Dau al Sis* i finalment ens vam quedar amb *Dau al Set*. Va sortir entre tots.

—*Com recorda aquella època?*

—Llavors tots eren estudiants. En Tàpies i en Cuixart estudiaven a la universitat, però de seguida en van sortir i es van dedicar a llegir coses i a veure pintura.

—*I vostè a què es dedicava?*

—Jo també pintava i escrivia i em dedicava una mica a la publicitat. També ajudava el meu pare a la fàbrica de mosaics que tenia, però era una cosa absurda. Quan no vaig aguantar més em vaig posar a treballar pel meu compte.

—*I comença a viatjar.*

—Sí, vaig ser el primer del grup Dau al Set que vaig anar a París. Els ho vaig explicar i els vaig dir: aneu a París que en aquest moment no hi ha ningú que valgui tant com vosaltres. I era veritat, encara que

el Tàpies s'ho va creure massa. Però en Tàpies quan va començar feia coses molt bones.

—*Antoni Tàpies actualment diu que Dau al Set no era un grup.*

—Ell diu el que li convé, fins i tot nega que s'haguessin publicat vuitanta números de la revista i, curiosament, els dos últims són dedicats a ell.

—*Potser les diferències més importants que existien entre Tàpies i vostè és que ell estava fascinat per Miró i vostè apostava per Dalí...*

—Bé, perquè els va convenir per la cosa política. En aquell moment el PSUC tenia molta força i va provar d'agafar-nos a tots. Més aviat existia un oportunisme d'esquerres. A mi, ja m'agraden les esquerres, però ho veia massa forçat, tot allò. Però, com que l'art estava en mans de les esquerres, els artistes havien de fer veure que ho eren. A mi, no m'ha agradat mai fer comèdia. Jo sempre he estat independent.

—*Però vostè apostava per Dalí...*

—Sí, perquè considerava que era el millor pintor que teníem a Catalunya, per no dir el millor del món. A més, ell va ser molt amable amb mi, em va ajudar quan vaig fer la primera exposició a l'estranger, la vaig fer juntament amb en Tàpies a Estocolm. Vaig demanar a Dalí una presentació i me la va fer.

En Tàpies va estar molt content, però de seguida va començar a anar contra en Dalí i a carregar-se'l, quan en Dalí només pensava en Tàpies perquè li agradava

molt. Tot va ser una consigna política.

—*Anaven contra Dalí perquè era de dreta?*

—Diuen que Dalí era de dreta, però no ho era, perquè abans de la guerra havia estat tancat a la presó per comunista. A més, el fet de ser pintor no vol dir que hagi de tenir un carnet.

—*I Miró per vostè què va representar en aquests primers anys?*

—Era un home de molta llibertat i un gran inventor d'idees. Això no vol dir que les darreres obres de Miró m'entusiasmin tant com les que hem vist ara a la fundació. Sobretot *La masia*, aquella natura del conill que és boniquíssima o la del sabatot. Aquests quadres són fantàstics. Que el Dalí ha fet coses dolentes? Sí, però de més dolentes n'han fetes Picasso i Miró. S'ha d'agafar el que t'agrada. Com Tàpies, que hi ha coses que m'agraden molt, però d'altres que són una bestiesa, per exemple *El mitjó*. Això és enredar, crear confusió.

—*Vostè va conèixer Dalí a Cadaqués, ell el va introduir en el surrealisme.*

—Sí, sí, el que feiem era surrealisme, encara que més aviat ens n'apartàvem. Però com que el surrealisme va ser històricament el darrer moviment important, doncs ens agafàvem al surrealisme. Encara que en vam fugir de seguida.

—*I què li va aportar més Dalí?*

—Home, em va aportar tot el seu coneixement, i gràcies a ell vaig poder conèixer tota la gent que l'anava a veure, com Marcel Duchamp o Man Ray.

—*Un dels artistes que més va influir en la seva trajectòria artística fou Paul Klee. El va conèixer?*

—No, perquè va morir al 1940. Però en canvi vaig estar en contacte amb els seus fills i els seus amics. Quan vaig anar a París per primer cop vaig tenir la sort que hi havia una exposició fantàstica de Paul Klee. Em va impressionar aquesta espècie de fauna poetitzada i idealitzada.

—*Als anys 50 i 60 va formar part del moviment informalista. Creu que aquest moviment és el triomf de l'abstracció matèrica i el principi de la influència dels moviments artístics internacionals en una*

d'imprimir, que consta d'uns rodets que amb unes pinces agafen el paper i el passen pel plat, doncs sempre hi havia algun paper que s'escapava, que s'arrugava, que quedava enganxat amb un altre o també, en anar recollint els papers, amb el pes l'un anava tacant l'altre, i em va semblar que sortien coses interessants. Vaig pensar que si tot això, en comptes de fer-ho així, per instint, ho pensés una mica, en podria treure més partit. Llavors és quan començo a especular sobre les possibilitats de les maculatures.

—*Durant quants anys treballa les maculatures?*

Joan Josep Tharrats amb la premsa tipogràfica Boston.

tuals. El que passa és que a Catalunya teníem tres buits: no teníem res del Picasso, i gràcies al Porcioles —encara que ara diguin que no— es va poder fer el Museu Picasso; no teníem res de Miró, i es va fer la Fundació, gràcies al Prats, que va ser l'home que no pensava res més que en això; i el tercer buit era el del Dalí, que també va poder fer el seu museu. A més, últimament hi ha hagut el cas Tàpies, que també té la seva fundació. Havent-hi aquests quatre espais, tota la gent que queda consideren que és de poca categoria.

—*La Fundació del Museu d'Art Contemporani li ha comprat alguna obra, a vostè?*

—No. Ni la Caixa no m'ha comprat mai res, ni tan sols per a la col·lecció Testimoni.

—*Quant feia que no exposava a les galeries de Barcelona?*

—Fa deu anys vaig fer la darrera exposició a Barcelona, a la Sala Gaspar, però no em van tractar gens bé.

—*En 1991 s'inaugura la Fundació Tharrats a Pineda...*

—Aquesta gent de Pineda em van trucar un dia dient que volien fer una exposició de la meua obra i em van demanar què havien de fer. Els vaig dir que el primer que havien de fer era comprar-me un quadre, no pels diners, sinó perquè llavors sabria que els interessava la meua pintura. L'ajuntament em va comprar el quadre i es va fer l'exposició. Temps després em van demanar què és el que havien de fer per a tenir un museu. Els vaig treure la idea del cap, però els vaig fer una proposta: jo he fet moltes litografies, entre dues-centes i tres-centes, els en vaig donar una de cada i també tots els gravats que tenia d'altres artistes. Van habilitar una sala i ara ja funciona. Però amb la meua obra sola no n'hi ha prou perquè tingui la força necessària. Per això, de cara a l'any que ve, se m'ha acudit de fer tota la història de la il·lustració catalana infantil. El cas del *Patufet*, el Junceda, la Lola Anglada... Miraré de recopilar tot aquest patrimoni, que és fabulós, i podria ser una manera d'animar la fundació.

—*Finalment, com definiria la seva pintura?*

—És la pintura d'un home enamorat de la naturalesa i de tots els seus efectes. Jo sóc un lector de la naturalesa. Arran d'una exposició itinerant que vaig fer als EUA, que agrupava les obres que tinc a quaranta museus d'aquest país, vaig conèixer en Charles Conrad, el tercer home a posar els peus a la lluna. Em va dir que el que jo pintava, ell ja ho havia vist a l'espai. Les paraules de Conrad em van agradar molt.

Montse Serra

Catalunya col·lapsada pel franquisme?

—Sí, el que passa és que nosaltres instintivament ja formàvem part d'aquestes tendències. Al 1955 es va fer una Biennal Hispano-americana i des de Madrid en González Robles va procurar que hi hagués una representació d'artistes d'EUA.

—*En la seva trajectòria artística la premsa tipogràfica Boston és fonamental.*

—Aquesta premsa la va comprar el meu pare, que era poeta i volia publicar versos. Disposant d'aquesta màquina, se'm va acudir de fer la revista *Dau al Set*. Però com que era molt petita, només es podia fer plana a plana. No tenia prou lletres i, cada plana, l'havia de tirar dues o tres vegades, i això em va donar la idea de fer l'una línia d'un color i l'altra d'un altre. Aquesta falta de recursos i de materials feia que m'ho inventés tot.

—*I a partir d'aquesta premsa comença a treballar les maculatures. Com descobreix aquest món?*

—Posats a treballar amb una màquina

—Històricament, des del 53-54 fins cap al 70, encara que això no vol dir que no en continués fent.

—*Al llarg de la seva vida ha treballat un gran nombre de tècniques artístiques: cartellisme, escultura, vitralls, tapís, pintura mural, il·lustració..., per què aquesta diversitat?*

—Perquè per mi tot és el mateix, només és qüestió de canviar els materials, les eines, i així estàs dins el mateix món, només canvia la manera d'expressió.

—*Ha estat també un gran animador cultural. Entre altres coses fou un dels impulsors del museu d'art contemporani, que al final no va prosperar.*

—Vàrem agafar la idea de la Bauhaus, per a la integració i col·laboració de totes les arts contemporànies. Però, és clar, no hi havia diners i estàvem limitadíssims.

—*Què en pensa, de l'actual Museu d'Art Contemporani de Barcelona?*

—Està en males mans, està en mans de gent que només volen presumir d'intel·lec-